

coaliția 2009

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

Coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

Liga pentru apărarea drepturilor omului din moldova - LADOM

RAPORT IV

PRIVIND MONITORIZAREA PROCESULUI ELECTORAL Alegeri parlamentare 2009

Perioada de monitorizare: 25 februarie – 18 martie 2009

Proiectul „Observarea alegerilor parlamentare 2009” beneficiază de asistență tehnică din partea Institutului Național Democratic pentru Relații Internaționale (NDI). Proiectul este susținut financiar de Fundația Eurasia din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi), Ambasada Britanică Chișinău/ Fondul pentru Programe Strategice, Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și este co-finanțat de Fondul Național pentru Democrație din SUA (NED) și Ambasada Germaniei la Chișinău.

Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

INTRODUCERE

Perioada de monitorizare: 25 februarie- 18 martie 2009

Prezentul raport conține rezultatele unei ample campanii de monitorizare desfășurate de către Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova (LADOM) și reflectă situația electorală din Moldova, cuprinsă în perioada de 25 februarie – 18 martie 2009. Acesta este al patrulea raport, care reflectă rezultatele monitorizării situației electorale, exercitat de către LADOM în cadrul proiectului „Observarea alegerilor parlamentare 2009” al Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte – Coaliția 2009.

Coaliția 2009 a fost lansată la 18 noiembrie 2008 la inițiativa a 7 organizații neguvernamentale - Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT), Centrul CONTACT, Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului (LADOM), Asociația pentru Promovarea Clinicilor Juridice (APCJM), Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM), Centrul Independent de Jurnalism (CIJ) și Asociația Presei Independente (API) - care și-au unit eforturile pentru a continua activitățile de promovare a unor alegeri libere și corecte demarate de Coaliția 2005 și 2007. La Grupul de Inițiativă s-au alăturat și alte 67 de organizații neguvernamentale, Coaliția fiind în continuare deschisă noilor membri.

Activitățile de observare de către observatorii naționali a alegerilor parlamentare are o semnificație deosebită pentru asigurarea integrității procesului electoral și exercitarea drepturilor cetățenilor de a participa la actul de guvernare a țării lor. LADOM este o organizație neguvernamentală și neafiliată politic ce desfășoară la nivel național activități de observare a alegerilor începând cu 1996.

Datele prezentate în raportul de față sunt colectate prin observare directă, de o rețea națională de 37 de observatori pe termen lung. Procesul de monitorizare se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului Electoral al Republicii Moldova și cu standardele internaționale în domeniu. Concluziile și recomandările din acest raport sunt formulate cu bună credință și prezentate în spiritul unei cooperări profesionale cu toate părțile interesate în edificarea unui proces electoral transparent și corect în Moldova.

SUMAR EXECUTIV

În perioada de monitorizare, efortul de observare al LADOM constată că activitățile din cadrul campaniei electorale în general se încadrează în limitele legale. Cu toate acestea, observatorii LADOM au constatat neajunsuri ce pot pune la îndoială competitivitatea procesului electoral.

Activitatea Comisiei Electorale Centrale se desfășoară în general de o manieră deschisă și transparentă. CEC a constituit întregul sistem de organe electorale și a finalizat procesul de înregistrare a concurenților electorali fără abateri de la cerințele legale. CEC a început de asemenea procesul de instruire standardizată a președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare. În plus, merită apreciere măsurile suplimentare întreprinse de CEC pentru asigurarea dreptului la vot al alegătorilor aflați peste hotare. Printre evoluțiile pozitive constatate este de asemenea și începerea perioadei dezbaterilor electorale în mijloacele mass-media electronice.

În perioada monitorizată CEC a anunțat că numărul total de alegători este de 2 549 804. În 2005 numărul total de alegători incluși în liste a fost de 2 430 537.

Pe lângă aspectele pozitive remarcate, efortul de observare LADOM a depistat un șir de încălcări ce contravin practicilor proprii unui proces electoral competitiv.

Observatorii LADOM au semnalat cazuri de agresiune a reprezentanților concurenților electorali, precum și intimidări din partea organelor de drept a unei instituții mass-media locale.

Persistă cazuri de exercitare a presiunilor asupra funcționarilor locali în vederea determinării acestora de a favoriza unii concurenți electorali în detrimentul altora. Unii reprezentanți ai autorităților publice locale aplică presiuni asupra subalternilor pentru a-i impune să participe la activități organizate de anumiți concurenți electorali.

Participanții la cursa electorală manifestă adesea un comportament indecent și incorect prin folosirea unui limbaj obscen, nerespectarea condițiilor de afișaj electoral, agitație electorală camuflată și implicarea ilegală a elevilor în acțiuni de agitație electorală în școli. Au fost de asemenea înregistrate multiple cazuri de utilizare a resurselor administrative în campania electorală a mai multor concurenți electorali.

În perioada monitorizată, concurenții electorali au depus multiple contestații la organele electorale, din care 34 au fost depuse la CEC. Un număr mare de contestații depuse la CEC atacă deciziile Consiliului Electoral de Circumscripție Chișinău. Alte contestații vizează acțiunile concurenților electorali. Din totalul contestațiilor depuse la CEC 19 au fost respinse ca fiind nefondate.

Imperfecțiunea sistemului de liste electorale și posibilitatea votării în baza diferitor acte de identitate, în anumite condiții, oferă posibilitatea unui vot multiplu.

LADOM va continua monitorizarea campaniei electorale pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Alte rapoarte privind perioada electorală și post-electorală urmează a fi publicate. Un raport special reflectând ziua alegerilor va fi făcut public imediat după desfășurarea scrutinului.

I. CONSTATĂRI

Campania electorală

Demararea dezbaterilor electorale

Începînd cu 9 martie instituțiile audiovizualului a început dezbaterile electorale. În perioada electorală 23 de posturi de televiziune și 7 șapte posturi de radio naționale și locale, au declarat că vor organiza dezbateri electorale pentru a crea condiții de manifestare liberă a pluralismului de idei a concurenților electorali.

Agresarea reprezentanților concurenților electorali

La 25 februarie 2009 doi reprezentanți ai PLDM au fost agresați de persoane necunoscute în timp ce lipeau afișe electorale în sectorul Botanica, municipiul Chișinău. Deși o patrulă de poliție era în imediata apropiere de locul incidentului, aceasta nu a intervenit. Mai mult ca atât, cei doi reprezentanți au fost conduși la Comisariatul de poliție Botanica, unde au fost obligați să scrie explicații și li s-a refuzat cererea de a înainta plîngerii împotriva agresorilor.

La 4 martie, în Ungheni doi reprezentanți ai PL au fost reținuți de poliție pe motiv că la Florești, unde faceau agitație, precum că ar fi bătut doi colaboratori de poliție. Reprezentanții PL au afirmat că au fost bătuți de poliție și impuși să zică că în acea zi cu ei a fost și fiul lui Arhire Anatol - reprezentant PL în raionul Ungheni. Peste cîteva ore aceștia au fost eliberați, însă din frică nu au spus nici-o plîngere.

În satul Feștelița, Ștefan Vodă, reprezentanții PPCD din localitate nu au permis reprezentanților altor concurenți electorali de a-și desfășura activitățile, amenințându-i cu răfuială.

Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția la ședința nr. 27 din Octombrie 2002, recomandă autorităților de stat să-și respecte obligația de a fi neutri în materie electorală și de a permite tuturor concurenților electorali să desfășoare nestingherit campania electorală. Același document recomandă autorităților de stat impunerea sancțiunilor în cazul încălcării obligației autorităților de stat de a păstra neutralitatea și de a asigura libertatea alegătorilor de a forma o opinie. În contextul recomandărilor Comisiei de la Veneția, LADOM invită Comisia Electorală Centrală (CEC) să investigheze mai aprofundat cazurile raportate.

Plasarea afișajului electoral în locuri neautorizate

În majoritatea localităților, concurenții electorali plasează afișajul electoral în locuri neautorizate. În Basarabeasca afișe electorale ale UCM, PCRM și PLDM sunt amplasate pe stâlpi, iar în Căușeni afișe ale PCRM și AMN. În satele Semionovca și Brezoaia din Ștefan Vodă afișele electorale ale PCRM sunt lipite peste tot: copaci, stâlpi, garduri, monumente etc. În Vulcănești și Taraclia afișele electorale ale PCRM, PDM și PL au fost înclieate pe arbori, garduri și stâlpi. La Rîșcani, PSD a plasat afișajul electoral peste afișajul electoral al PPCD și PCRM. În satul Niorcani afișele electorale ale MAE erau afișate pe stâlpi, iar ale PDM pe gard. La Chișinău afișele electorale ale AMN, PPCD, PLDM, MAE și UCM erau înclieate pe garduri de beton. De asemenea, în mai multe localități (Chișinău, Orhei, Criuleni, Bălți etc.) au fost înregistrate cazuri de deteriorare a panourilor cu publicitate electorală a concurenților electorali.

Reamintim concurenților electorali despre obligația legală de a plasa afișele electorale doar în locurile autorizate.

Comportament indecent al concurenților electorali

Unii reprezentanți ai concurenților electorali folosesc un limbaj ofensator, jignitor în adresa altor concurenți electorali. În Vulcănești și Taraclia reprezentanții PCRM, PL și PDM admit în discuțiile cu alegătorii afirmații și învinuiri ofensatoare la adresa altor concurenți electorali. La Edineț Președintele Republicii a utilizat expresii vulgare în adresa primarului mun. Chișinău dlui D. Chirtoacă, atribuindu-i epitete și comparații jignitoare. În Leova reprezentanții AMN, PPCD, PCRM și PD folosesc cuvinte necenzurate în adresa celorlalți concurenți electorali.

Se recomandă concurenților electorali să respecte normele etice și bunul simț în comportamentul electoral.

Agitație electorală camuflată

În perioada de monitorizare unii concurenți electorali au comis fapte care pot fi calificate drept agitație electorală camuflată. Astfel, la 22 februarie 2009, PL a adus la biserica din satul Abaclia raionul Basarabeasca o icoană, iar la 24 februarie 2009 PL a oferit școlii din satul Carabetovca, raionul Basarabeasca un televizor. În com. Ciorescu PLDM și PCRM organizează în zilele libere, excursii gratuite la mănăstiri. La întâlnirile reprezentanților UCM cu locuitorii satelor Ciocîlteni, Păhărnicieni și Ivancea la 28 februarie și 1 martie au fost donate colete cu produse alimentare și alte obiecte, alegătorii au fost serviți cu prânzuri gratuite.

LADOM recomandă concurenților electorali să respecte normele Codului electoral și ale Codului de conduită și îndeamnă Comisia Electorală Centrală (CEC) să investigheze mai aprofundat cazurile de agitație electorală camuflată.

Intimidarea funcționarilor locali

Funcționarii locali sunt intimidați și determinați de autorități să nu coopereze cu unii concurenți electorali. Astfel, președintele raionului Ștefan-Vodă a făcut presiuni asupra directorului Școlii de Arte încercînd de a-l determina pe acesta să rezilieze contractul de locațiune pentru sediul unei filiale de partid. De asemenea, primarul din localitatea Codru-Nou, raionul Telenești a interzis directorului casei de cultură să ofere sala unui concurent electoral, care urma să se întâlnească cu alegătorii.

Tratament diferențiat pentru concurenții electorali

Unii concurenți electorali sunt favorizați, iar alții sînt discriminați de către autoritățile locale. Funcționarii administrației din Leova îi tratează pe unii concurenții electorali în mod preferențial, stabilind relații de colaborare doar cu partidele pe care le reprezintă și acordă mai puțină atenție partidelor politice care nu au reprezentanți în cadrul administrației publice de ambele niveluri. În Ștefan Vodă autoritățile raionale insistă asupra rezilierii contractului de arendă dintre Școala de Arte și PLDM, unde își are sediul filiala PLDM din localitate.

Presuni asupra alegătorilor de a participa la întîlnirile cu unii concurenți electorali

Alegătorii dependenți de raporturile de muncă de subordonare sunt impuși să participe la întîlnirile publice organizate de unii concurenți electorali. Lucrătorii medicali din localitățile Basarabeasca și Cahul au fost obligați să participe la întîlnirile electorale cu Larisa Catrinici, ministrul Sănătății, iar celor din Cahul li sa promis cîte 100 lei cu prilejul zilei de 8 martie. Lucrătorii din domeniul silviculturii din Glodeni au fost obligați să participe la întîlnire cu dl A. Popușoi, candidat electoral

pe lista PCRМ. Administrația publică din Rîșcani asigură prezența obligatorie la întâlnirile din teritoriu cu reprezentanții PCRМ.

LADOM reamintește autorităților centrale și locale despre necesitatea păstrării neutralității, în conformitate cu recomandările Codului bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția la ședința nr. 27 din Octombrie 2002 și recomandăm autorităților centrale și locale să se abțină de la exercitarea de presiuni asupra funcționarilor locali, să asigure un tratament egal tuturor concurenților electorali și să nu exercite presiuni asupra alegătorilor pentru a se întâlni cu concurenții electorali.

Implicarea elevilor în campania electorală

Elevii din instituțiile de învățământ sunt impuși să participe la întâlniri cu unii concurenți electorali. La Cimișlia, reprezentanta AMN, director al liceului M. Eminescu, folosește abuziv posibilitățile de serviciu pentru a face agitație electorală în cadrul activităților din școală. La Criuleni directoarea școlii profesionale nr. 2, Maria Calinchin, a venit la întâlnirea cu Președintele Republicii Vladimir Voronin, împreună cu clasele de elevi, care au fost sustrași de la procesul de învățământ. În satul Jeleboc, Mura Galina, antrena elevii în campania electorală pentru PCRМ. La Orhei, la întâlnirea cu V. Stepaniuc, au participat și minori. În satul Siret, elevii și profesorii au fost anunțați că în sala festivă va avea loc întâlnirea cu ministrul Ecologiei, în cadrul căreia li se va prezenta un film despre ecologie, însă în sală erau reprezentanți ai PCRМ care le-au demonstrat și un film despre PCRМ.

Concurenții electorali trebuie să rețină faptul că organizarea activităților de propagandă politică în școli este interzisă de Legea Învățământului (Art. 56), precum și de Art.6 din „Codul de Conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare din 2009”. LADOM reamintește că agitația electorală în instituțiile de învățământ nu este o practică acceptată la nivel internațional.

Presiuni asupra societății civile și mass-media

Începînd cu 25 februarie postul de televiziune „Albasat TV” din Nisporeni este intimidat de organele de poliție. Colaboratorii MAI au perchezitionat oficiul televiziunii, persoanele din conducerea instituției au fost citate de poliție și interogate, documentele contabile au fost ridicate etc. Conducerea televiziunii locale susține că acțiunile de intimidare ale poliției au caracter electoral și se înscriu în șirul intimidărilor anterioare exercitate de reprezentanții CCCEC și altor organe de control.

Presiunile asupra societății civile continuă, prin contestarea de către PCRМ a acțiunilor Coaliției civice pentru alegeri libere și corecte „Coaliția 2009”. Alături de contestațiile pe marginea suplimentului **Obiectiv** a cărui proces de examinare a continuat la Curtea de Apel și la moment se află pe rol la Curtea Supremă de Justiție, PCRМ a atacat la CEC și spoturile publicitare de educație electorală care au fost elaborate sub auspiciile Coaliției 2009.

Se recomandă autorităților de stat să manifeste respect pentru drepturile fundamentale, în special libertatea de expresie și a presei. LADOM reamintește încă o dată autorităților de stat despre obligația pe care o au de a fi neutri în tot ce ține de chestiunile electorale, și îndeamnă autoritățile să se abțină de la acțiuni ce ar putea limita dreptul la libera exprimare.

Utilizarea resurselor administrative în campania electorală

Conducerea țării continuă să utilizeze resursele administrative în scop electoral

Conducerea de vîrf a țării continuă să utilizeze în scop electoral resursele publice (mijloacele de transport, garda, securitatea, poliția etc.) și implică administrația publică pentru organizarea întîlnirilor cu alegătorii. În perioada de observare au fost înregistrate 8 cazuri de acest gen.

Folosirea transportului de serviciu în interes electoral

În perioada de monitorizare au fost înregistrate cazuri de folosire a transportului de serviciu în scopuri electorale de către Serafim Urechean (AMN), deputat în parlament; Buliga Valentina (PDM), deputat în parlament; Larisa Șavga (PCRM), Ministrul Educației și Tineretului; Ion Nasalciuc, șeful Direcție control administrativ al Ministerului Administrației Publice și alți demnitari publici.

LADOM amintește concurenților electorali că folosirea resurselor administrative contravine prevederilor Codului de conduită, Art. 6, alin. 2 (I).

II. ÎNREGISTRAREA CONCURENȚILOR ELECTORALI

Procedura de înregistrare a concurenților electorali a luat sfîrșit

La 5 martie 2009 CEC a anunțat încheierea perioadei de înregistrare a concurenților electorali. Din cei 23 de candidați au fost admiși doar 21, doi dintre candidații independenți au fost respinși. Astfel, în competiția electorală la alegerile parlamentare vor participa 21 de concurenți electorali, dintre care 15 partide politice și 6 candidați independenți.

De remarcat faptul că procesul de înregistrare a concurenților electorali a decurs fără abateri de la cerințele legale.

III. LISTELE DE ALEGĂTORI

Procesul de verificare a listelor electorale a finalizat

În perioada monitorizată CEC a anunțat că numărul total de alegători este de 2 549 804, fiind în creștere în raport cu anul 2005 cînd au fost incluși în listele electorale 2 430 537 alegători. Potrivit obligațiilor legale administrația publică locală (APL) trebuie să întocmească listele electorale și să le afișeze în localurile secțiilor de votare pînă la 16 martie 2009. La moment nu toate primăriile au verificat listele electorale la domiciliul alegătorilor. Observatorii remarcă faptul că mai multe primării lucrau cu listele electorale vechi.

LADOM consideră că datele oferite de CEC referitor la listele electorale sunt aproximative. Totodată, LADOM încurajează alegătorii să verifice înscrierea lor în listele electorale. Se recomandă Birourilor electorale să verifice listele electorale în perioada de pînă la 31 martie pentru a le definitiva și corecta.

Ca urmare a opiniei comune a Comisiei de la Veneția și BIDDO (ODIHR) din 2004, Codul Electoral

a fost modificat prelungind termenul rezervat pentru verificarea listelor electorale preliminare de la 10 la 20 zile înainte de Ziua Alegerilor. Totuși, documentul recomandă stabilirea unor modalități și termene optime pentru această procedură. Astfel, ca partidele și alegătorii să aibă o șansă reală de a verifica corectitudinea listelor electorale.

Pentru scrutinele electorale ulterioare LADOM recomandă autorităților să urmeze recomandările Comisiei de la Veneția și BIDDIO din 2004 și să extindă termenul de verificare a listelor electorale.

Declarațiile cu privire la locul nou de ședere

Declarațiile cu privire la noul loc de ședere unde cetățenii doresc să voteze creează în continuare probleme pentru APL. Procedura de primire a declarațiilor nu a fost reglementată și autoritățile locale au primit aceste declarații fără un control riguros. În consecință datele de contact a alegătorilor nu sunt indicate în declarații, iar erorile și inexactitățile admise nu pot fi corectate, fapt ce poate duce eventual la crearea obstacolelor în exercitarea dreptului la vot a acestor persoane.

LADOM reamintește CEC că procedura de votare a persoanelor care au depus declarații cu privire la locul nou de ședere nu este reglementată, fapt ce poate genera probleme în procesul votării.

IV. VOTAREA PESTE HOTARE

Comisia Electorală Centrală a format secțiile de votare și modul de votare peste hotare

În perioada monitorizată CEC a format 34 secții de votare peste hotare și a adoptat Instrucțiunea cu privire la organizarea alegerilor în aceste secții de votare. Potrivit acestei instrucțiuni cetățenii aflați peste hotare vor putea participa la vot indiferent de statutul aflării în străinătate. Funcționarilor electorali din străinătate le este interzis pe toată perioada electorală să examineze legalitatea aflării alegătorilor pe teritoriul statului respectiv. De asemenea, alegătorii vor putea vota în străinătate cu pașaportul de intrare-ieșire din țară inclusiv cu termenul de valabilitate expirat.

În același timp măsurile luate de CEC au un caracter limitat. Numărul secțiilor de votare peste hotare este redus iar costurile și eforturile asociate cu deplasarea la acestea sunt mari. Totuși, interesul alegătorilor din străinătate pare a fi sporit. La 7-8 martie în Italia s-a desfășurat o reuniune a diasporei moldovenești pe agenda căreia, printre altele, a fost și chestiunea votului în străinătate. De asemenea, unii actori electorali au solicitat Curții Europene pentru Drepturile Omului să-și expună părerea asupra exercitării dreptului la vot peste hotarele țării.

Îngrijorarea referitor la chestiunea votului peste hotare este determinată de numărul sporit al alegătorilor aflați peste hotare. Potrivit datelor oficiale, furnizate de CEC cu referire la Serviciul de Grăniceri, 627 959 de moldoveni se află în mod constant peste hotare. Luînd în considerare faptul că numărul acestor alegători constituie cel puțin 20% din totalul alegătorilor, conform celor mai modeste calcule, se impune necesitatea luării unor măsuri extraordinare pentru asigurarea dreptului la vot al alegătorilor ce manifestă un interes sporit pentru aceste alegeri.

Analiza Codului Electoral și a Instrucțiunii cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 5 aprilie 2009 în cadrul secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova indică asupra posibilității votului dublu în cazul călătoriei în ziua alegerilor, atît la Secțiile de votare din străinătate și cît la locul de reședință.

Reamintim CEC că prevederile Constituției și a Tratatelor internaționale referitoare la drepturile omului, garantează dreptul de vot tuturor cetățenilor, indiferent de locul aflării lor. Aceste acte au aplicabilitate directă, fapt ce oferă o soluție în depășirea limitelor restrictive de ordin legislativ.

V. ADMINISTRAREA ALEGERILOR

Sistemul electoral

Administrarea alegerilor este pusă în seama unui sistem de organe electorale, care cuprinde Comisia Electorală Centrală (CEC), Consiliile electorale de circumscripție (CER) și Birourile electorale ale secțiilor de votare (BESV). CEC activează permanent, CER se constituie cu cel târziu 55 de zile, iar birourile electorale cu cel târziu 20 de zile înaintea zilei votării.

La data de 16 martie 2009 s-a încheiat procesul de constituire a birourilor electorale și sistemul electoral activează în deplină componență a organelor electorale.

CEC a început procesul de instruire standardizată a administrației electorale de toate nivelurile. Actualmente are loc procesul de instruire a președinților Birourilor electorale, ca urmare a instruirilor de formatori și a membrilor CER de la finele anului 2008.

În perioada de observare în componența celor 36 de CER au fost operate 13 modificări prin care au fost înlocuiți de către partidele politice mai mulți membri ai CER. Multiplele modificări a componenței CER din inițiativa celor care le desemnează, mai ales din inițiativa partidelor, poate pune la îndoială imparțialitatea acestora.

Cu toate că practica revocării membrilor CER nu contravine în mod direct prevederilor legale, Codul bunelor practici a Comisiei de la Veneția recomandă de a evita revocarea membrilor organelor electorale de către instituțiile care i-au numit.

Prestația Comisiei Electorale Centrale

Activitatea CEC în general se desfășoară de o manieră deschisă și transparentă.

LADOM apreciază decizia Comisiei Electorale Centrale de a reduce din obstacolele pe care le au alegătorii aflați în străinătate prin interzicerea funcționarilor ambasadelor examinarea legalității aflării acestora pe teritoriul statului respectiv și a permiterea votanților din străinătate de a participa la vot cu pașapoartele de străinătate cu termenul de valabilitate expirat.

VI. CONTESTAȚIILE

Sesizarea încălcărilor și examinarea contestațiilor

În perioada electorală organele electorale au fost sesizate de concurenții electorali, autorități publice și cetățeni referitor la diverse încălcări a legislației electorale. Contestațiile depuse sunt examinate în termenii stabiliți de legislația electorală. De asemenea, diverse încălcări ale legislației electorale au fost constatate și sancționate de organele de drept. Organele de poliție au întocmit multiple procese-verbale, iar instanțele de judecată au aplicat amenzi la zeci de cetățeni pentru

plasarea afișajului electoral în locuri neautorizate și alte încălcări ale legislației electorale. În perioada de monitorizare CEC a examinat 34 de contestații, dintre care 19 au fost respinse. Contestațiile vizează în principal, simbolică electorală, reflectarea campaniei electorale în mas media, utilizarea resurselor administrative, cheltuielile electorale etc. Contestațiile au fost depuse de: PCR- 7 contestații, dintre care 4 au fost respinse; AMN - 13 contestații, dintre care 9 au fost respinse; PLDM - 4 contestații, dintre care 1 a fost respinsă; PD - 3 contestații, dintre care 1 a fost respinsă; PL - 2 contestații, 0 respinse; UCM 1 contestații, 0 respinse; PPCD 1 contestații, 1 respinsă, alții 3 contestații respinse.

În decursul perioadei monitorizate în unele situații CEC a manifestat o oarecare lipsă de consecvență în măsurile întreprinse în cazul insuficienței probelor. În două cazuri fiind constatată insuficiența probelor, CEC a solicitat probe suplimentare (Hot. nr. 2233, nr. 2296), pe când în alte cazuri, la constatarea insuficienței probelor contestația s-a respins fără a mai fi solicitate probe suplimentare (Hot. 2214).

Contestații înaintate în Consiliul Electoral de Circumscripție Municipală Chișinău (CER Chișinău)

În perioada de monitorizare, la CER Chișinău a fost înaintat un număr mult mai mare de contestații decât în alte consilii electorale. Din 34 de contestații examinate de CEC în perioada de monitorizare, 12 au fost contestații asupra deciziilor CER Chișinău. Conform hotărârilor CEC cel puțin 6 din hotărârile contestate au fost anulate total sau parțial, stabilindu-se că CER Chișinău și-a depășit atribuțiile.

LADOM recomandă CEC să considere cu toată seriozitatea să acorde atenție sporită în ceea ce privește instruirea membrilor Consiliilor electorale în domeniul examinării contestațiilor.

Anexa 1. LISTA DE RECOMANDĂRI

Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția la ședința nr. 27 din Octombrie 2002, recomandă autorităților de stat să-și respecte obligația de a fi neutri în materie electorală și de a permite tuturor concurenților electorali să desfășoare nestingherit campania electorală. Același document recomandă autorităților de stat impunerea sancțiunilor în cazul încălcării obligației autorităților de stat de a păstra neutralitatea și de a asigura libertatea alegătorilor de a forma o opinie. În contextul recomandărilor Comisiei de la Veneția, LADOM invită Comisia Electorală Centrală (CEC) să investigheze mai aprofundat cazurile raportate.

Reamintim concurenților electorali despre obligația legală de a plasa afișele electorale doar în locurile autorizate

Concurenții electorali trebuie să rețină faptul că organizarea activităților de propagandă politică este interzisă de Legea Învățămintului, în special de Art. 56, precum și de Art.6, din „Codul de Conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare din 2009”. LADOM de asemenea reamintește că agitația electorală în instituțiile de învățământ nu este o practică acceptată la nivel internațional.

Se recomandă concurenților electorali să respecte deontologia în comportamentul electoral.

Se recomandă concurenților electorali să desfășoare activitățile electorale în limitele stabilite de legislația electorală.

LADOM recomandă concurenților electorali să respecte normele Codului electoral și ale Codului de conduită și îndeamnă Comisia Electorală Centrală (CEC) să investigheze mai aprofundat cazurile de agitație electorală camuflată.

LADOM reamintește autorităților centrale și locale despre necesitatea păstrării neutralității, în conformitate cu recomandările Codului bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia de la Veneția la ședința nr. 27 din Octombrie 2002 și recomandăm autorităților centrale și locale să se abțină de la exercitarea de presiuni asupra funcționarilor locali, să asigure un tratament egal tuturor concurenților electorali și să nu exercite presiuni asupra alegătorilor pentru a se întîlni cu concurenții electorali.

Se recomandă autorităților să nu admită intimidarea instituțiilor de media cu atît mai mult în perioada electorală. LADOM reamintește încă o dată autorităților despre obligația pe care o au de a fi neutri în tot ce ține de chestiunile electorale, și îndeamnă autoritățile să se abțină de la acțiuni ce ar putea limita dreptul la libera exprimare.

LADOM amintește concurenților electorali că folosirea resurselor administrative contravine prevederilor Codului de conduită, Art. 6, alin. 2 (I).

LADOM încurajează alegătorii să verifice înscrierea lor în listele electorale. Se recomandă Birourilor electorale să verifice listele electorale în perioada de pînă la 31 martie pentru a le definitiva și corecta.

Pentru scrutinele electorale ulterioare LADOM recomandă autoriților să urmeze recomandările

Comisiei de la Veneția și BIDDO din 2004 și să extindă termenul de verificare a listelor electorale.

LADOM reamintește CEC că procedura de votare a persoanelor care au depus declarații cu privire la locul nou de ședere nu este reglementată, fapt ce poate genera probleme în procesul votării.

Reamintim CEC că prevederile Constituției și a Tratatelor internaționale referitoare la drepturile omului, garantează dreptul de vot tuturor cetățenilor, indiferent de locul aflării lor. Aceste acte au aplicabilitate directă, fapt ce oferă o soluție în depășirea limitelor restrictive de ordin legislativ.

Cu toate că practica revocării membrilor CER nu contravine în mod direct prevederilor legale, Codul bunelor practici a Comisiei de la Veneția recomandă de a evita ca revocarea membrilor organelor electorale de către instituțiile care i-au numit să fie evitată. În acest sens, LADOM îndeamnă concurenții electorali să nu admită revocarea funcționarilor electorali în perioada electorală.

LADOM recomandă CEC să considere cu toată seriozitatea să acorde atenție sporită în ceea ce privește instruirea membrilor Consiliilor electorale în domeniul examinării contestațiilor.